

*Криворотенко Анастасія,
аспірант кафедри хореографії
та художньої культури
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини*

АКСІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У МЕТОДОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

Анотація. У публікації визначено сутність аксіологічного методологічного підходу. Зазначено, що основою аксіологічного підходу є саме цінності особистості, які залежать від індивідуальних особливостей людини. Сутність аксіологічного підходу полягає у формуванні цінностей особистості на основі позицій гуманізму з орієнтацією на сучасні суспільні процеси.

Сучасне соціальне середовище, із його складними явищами і процесами, неможливо уявити без оригінальних ідей, що допомагають повному вирішувати проблеми. Авторами цих ідей мають бути активні, творчі індивідуальності з чіткою системою цінностей та активною громадянською позицією, котрі постійно б розвивали і духовно збагачували суспільство. Формування таких особистостей відбувається під час навчання і виховання. Детальнішому вивченню цього процесу з метою його подальшого удосконалення в різних освітніх сферах сприяють загальнонаукові методологічні підходи, у тому числі й аксіологічний.

Низка державних документів ґрунтується на гуманізації освіти та формуванні ціннісних орієнтацій підростаючого покоління, зокрема Закон України «Про освіту», Концепція національно-патріотичного виховання студентської та учнівської молоді, Національна стратегія розвитку освіти України до 2021 року та інші.

Сутність аксіологічного підходу у своїх працях визначали Б. Ананьєв, І. Бех, С. Вітвицька, І. Зязюн, О. Отич та інші. Творча індивідуальність як наукова проблема досліджувалася такими вченими, як О. Асмолов, В. Мерлін, Л. Мільто, О. Пехота, С. Рубінштейн та іншими.

У «Великому тлумачному словнику української мови» аксіологія розглядається як учення про природу моральних, естетичних та інших цінностей, їх зв'язку між собою, із соціальними, культурними чинниками та особистістю людини [1, 18]. Відповідно, загальна сутність аксіологічного підходу полягає у вивченні певних явищ під кутом зору їх цінності для будь-кого чи будь-чого.

Творча індивідуальність визначається як сукупність нахилів, здібностей, умінь і навичок особистості, таких її рис, за допомогою яких вона нестандартно виконує будь-які завдання, створює щось нове, оригінальне.

Основою аксіологічного підходу є саме цінності особистості, які залежать від індивідуальних особливостей людини та від процесу виховання, що безпосередньо здійснюється педагогами у різних навчальних закладах. Щоб сформувані цінності вихованців, педагог сам повинен їх мати, орієнтуючись на сучасні загальносуспільні цінності.

Як зазначає О. Отич, на основі адаптації системи цінностей конкретного педагога до ієрархії цінностей суспільства і педагогічної системи, у якій відбувається професійна діяльність, формується його аксіологічний потенціал. Він містить такі цінності:

- гуманістичні – утворюють гуманістичну спрямованість особистості педагога;
- педагогічні – створюють основу для досягнення фахівцем педагогічної майстерності та неперервного професійного самовдосконалення;
- творчі – підтримують інтерес і творчу активність педагога та учнів чи студентів у навчально-виховному процесі й забезпечують його найвищі результати;

– естетичні – сприяють досягненню високої естетики професійно-педагогічної діяльності і перетворюють її на педагогічне мистецтво [3, 27].

Окреслені різновиди цінностей, що охоплюють загальнолюдські моральні якості, ставлення педагога до навколишньої дійсності, професійної діяльності тощо, утворюють систему ціннісних орієнтацій його особистості.

В «Українському педагогічному словнику» С. Гончаренка ціннісні орієнтації визначаються як вибіркова, відносно стійка система спрямованості інтересів і потреб особистості, зорієнтована на певний аспект соціальних цінностей [2, 357].

Для формування творчої індивідуальності майбутнього педагога у процесі навчання і виховання необхідна чітка система ціннісних орієнтацій. Адже кожна особистість для успішної діяльності має усвідомити мету, визначити пріоритетні напрями своєї роботи для досягнення її бажаного кінцевого результату.

Отже, сутність аксіологічного підходу полягає у формуванні цінностей особистості на основі позицій гуманізму з орієнтацією на сучасні суспільні процеси. Застосування цього підходу у процесі професійної підготовки майбутнього педагога сприятиме формуванню його творчої індивідуальності з чіткою системою ціннісних орієнтацій. Звісно, високий рівень її вияву залежить не лише від цього, але й від урахування методологічних положень інших підходів, наприклад, креативного, особистісно зорієнтованого, контекстного, акмеологічного та інших, що становить перспективу подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 375 с.

3. Отич О. М. Розвиток творчої індивідуальності студентів професійно-педагогічних навчальних закладів засобами мистецтва: монографія / О. М. Отич; [за наук. ред. І. А. Зязюна]. – Чернівці: Зелена Буковина, 2011. – 246 с.